

УДК 338.45

Якубець К. – ст. гр. БМ-53

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя

ХАРАКТЕРНІ ОСОБЛИВОСТІ ТЕОРІЇ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ТЕХНОЛОГІЇ

Науковий керівник: к.т.н. доцент Стойко І. І.

У більшості економічних теорій науковці досліджували процеси економічного розвитку на макроекономічному рівні, вивчаючи і пояснюючи передусім вплив дифузії інновацій на загальну економічну динаміку. Водночас для кожного суб'єкта господарювання важливо швидше за інших і крайте вписатися у спіраль поступального руху економіки, отримати стійкі й суттєві конкурентні переваги. До того ж успішність діяльності організацій залежить від їх здатності оперативно реагувати на нові запити ринку, розробляючи та освоюючи випуск конкурентоспроможної продукції. Тому не випадково цивілізація зосередилась на нагромадженні знань, і саме цей ресурс стає основою розвитку. Зокрема, становлення інтелектуальної економіки в країнах Заходу в 90-ті роки ХХ ст. принципово змінило світову господарську кон'юнктуру. На хвилі розвитку інформаційних технологій, які забезпечували високу швидкість поширення нових знань, виникли теорії економічного розвитку, які досліджували можливості прискорення темпів економічного зростання завдяки активному використанню суб'єктами підприємництва нових знань.

Теорія інтелектуальної технології обґрунтована австрійським економістом Фрідріхом-Августом Хайєком (1899—1992). Розглядаючи ринок як глобальну інформаційну систему, що містить величезне «неявне, розсіяне знання» про потреби і виробничі можливості людей, Хайєк запропонував взяти за основу розвитку цивілізації інформаційну концепцію «порядку, що розширюється». Врахування інформації, яку надає ринок, і дії відповідно до неї подовжують «ланцюжки» людей, які працюють одне для одного (підприємців та споживачів), і дають можливість експериментувати, ризикувати, домагатися максимальних результатів за мінімальних витрат.

На думку Ф.-А. Хайєка, дотримання звичаїв, традицій і правил виробничої та інших видів діяльності, напрацьованих у процесі розвитку цивілізації, дає змогу забезпечувати поступальний розвиток суспільства. Правила, звичаї і традиції – це теж знання, але приховане, оскільки люди переважно не розуміють закладеного в них глибинного змісту і механізму його дії. Звідси прагнення «поправити», перекоструювати закони ринку, підпорядкувати їх плану, тобто зламати ринок. Вчений був рішучим противником будь-якого втручання у ринкові процеси. Він наголошував, що прагнення підприємців максимізувати прибуток спонукає їх (без примусу з боку держави) відбирати з існуючого масиву знань ті, що дають їм змогу по-новому осмислити відносини із споживачами, запропонувати кращий спосіб задоволення їхніх потреб. Отже, на думку Хайєка, слід дати можливість ринковим процесам розвиватися спонтанно, і це сприятиме економічному розвитку.

Ф.-А. Хайєк стверджував, що всі підприємницькі ідеї ґрунтуються на знаннях, які дають імпульс розробленню інновацій. Він пояснив, чому економіка одних країн є сприйнятливою до інновацій, а інших – ні, і довів, що вирішальну роль у цьому відіграють інституційні основи суспільства – формальні (сформовані державою закони, що регламентують економічну діяльність неформальні (усталені правила, звичаї, традиції, норми поведінки, мораль). У 1974 р. Ф.-А. Хайєк став лауреатом Нобелівської премії у галузі економіки.